

mindelig selv høre, saa har han fuldkommen Ret; men dersom det Modfatte er Tilfældet, dersom vi have Agtelse for Communerne og for Communerens Bestyrelse, saa maae vi antage, at de i denne Henseende ville vide at gjøre, hvad der gavner bedst, ellers skulde man ogsaa ansætte faste Sogneforstandere og ikke lade Communerne have Lov til at vælge andre Sogneforstandere, naar de ikke syntes om dem, de havde, men ønskede andre; det kommer ud paa det Samme. Jeg skulde iøvrigt slet ikke gaae ind derpaa, dersom det var i mindste Maade en Theori, dersom det var Noget, som ikke var forsøgt; men nu er Tingen netop den, at i alle de Lande, hvor jeg har seet faste Almueskolelærere, som ikke for en væsentlig Deel vare afhængige af Communerens Billie, der har jeg seet dem lidt efter lidt at støves og høre op med at staae i nøle Forbindelse med Almuen, undertiden voxende den over Hovedet, fort sagt, stille sig paa mangfoldige Maader, som ikke ere heldige; derimod i de Lande — og det er ikke saa af de meest oplyste — hvor jeg har fundet, at Communerne have havt en afgjort Indflydelse, ikke alene paa Lærernes Ansættelse, men ogsaa paa deres Afstedigelse — thi at give dem Indflydelse paa Ansættelsen, men ikke tillige paa Afstedigelsen betyder overmaade lidet — der har jeg i det Hele fundet meget gode Lærere og en god og flittig Underviisning, uden at der foregaaer hyppige Forandringer. Naar man har fundet en brav Mand, som tjener Communen godt — Communen er jo ikke en enkelt Person, men en Samling af Folk — kommer man meget vanskelig til at stille sig af med ham, fordi man veed, at det er ikke saa let at faae en god Mand igjen. Jeg troer, at den hele Uengselighed i denne Retning ligger i, at man ikke nøie overveier Forholdet. Dersom det ærede Medlem skulde have en Mand i sin Tjeneste, vilde han da helst have, at en Anden end han selv skulde vælge ham, vilde han have, at en Anden ansatte denne Mand fast, saa at han ikke selv kunde affædige ham? Duffer f. Ex. det ærede Medlem, at dette skulde være Tilfældet med hans Tjenestefolk? Jeg skulde et paatage mig at ansætte dem fast, saa at han

ikke kunde affædige dem; men han vilde vist sieblittelig svare mig: Det kan jeg ikke være tjent med; forinden jeg kunde henvende mig til Dem i Kjøbenhavn, vilde de være voxede mig over Hovedet; de vilde da ikke troe paa, at det var mig, der havde den egentlige Indflydelse med Hensyn til dem, at jeg var den, de skulde tjene. Men vil det ærede Medlem maae see sig: Skolemesteren skal ikke tjene Communen, men den gode Sag; men den gode Sag er, at Communens Børn blive underviste paa en Maade, som svarer til Forholdene, Omstændighederne, Børnens Naturel og Forældrenes Krav; at forlange Mere, end der kan skaffes tilveie til en given Tid og under givne Forhold, gjør Skade, og at give mindre, end der efter Forholdene kan bringes tilveie, det gjør ogsaa Skade; det er det rette Maal, der skal findes, og det er forskjelligt paa de forskjellige Steder. Jeg troer derfor ikke, at der er nogen Grund til at frygte for, at hvis et System af denne Art blev indført, vilde Folgen deraf blive flettere Skolelærere; jeg har tværtimod seet, at det i det Hele har givet bedre Lærere; men dette ligger paa en vis Maade slet ikke for i dette Dieblit.

Monrad: Naar jeg ikke gaaer ind paa forskjellige af de reiste Spørgsmaal, haaber jeg derved at gjøre mig velfortjent af Forsamlingen, og at den vil paafjønne den Selvsørvindelse, at jeg ikke yderligere forlænger Debatten. Naar vi nemlig oversee den lange Vej, vi have at gaae, er det indlysende, idetmindste for mig, at, dersom vi med den samme Grundighed ville overveie ethvert Affnit, vi have at tilbagelægge, vil det ikke lykkes os forinden Juul at bringe Sagen til Ende.

Dr. Andersen: Jeg har ingenlunde en saa ringe Mening om Communerens Skjønsomhed, som den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgtreds (Tscherning) synes at tillægge mig; men jeg maa dog fastholde den Mening, at, dersom Skolelærerne blive afhængige af Communerne uden Sikkerhed for Fremtiden, vil det blive til Bondestandens Skade.